

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. II - Број 63

Бања Лука, 5 новембар 1954

Примјеран дин. 10

ШТА СЕ СВЕ ОВЕ ГОДИНЕ ГРАДИ У БАЊОЈ ЛУЦИ

ПРИБЛИЖНА СВОТА ИНВЕСТИЦИЈА НАРОДНОГ ОДБОРА ГРАДА ОВЕ ГОДИНЕ ИЗНОСИ
ОКО 142 МИЛИОНА ДИНАРА - ИНВЕСТИЦИЈЕ ПРИВРЕДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ЈНА ОКО
700 МИЛИОНА

За разлику од ранијих, ова година може се обиљежити као једна од најплоднијих на пољу инвестиционе изградње у Бањој Луци. Нагли последијератни развој Бање Луке који се огледа скоро у свим областима њеног привредног, политичког и културног живота, затим стални прилив стаповиништа које се у односу на пријед рата скоро по двојстручила, повећале потребе у области друштвеног стандарда уопште, постављали су из године у годину све веће и обимније задатке на плану њеног даљњег развоја. О овом на најбоље говори обим инвестиционих радова који су извођени или се изводе у току ове године, а бројке утрошених средстава могу само да послуже као илустрација огромних издана која наша комунална заједница улаже за изградњу града.

У оквиру овог одлучног инвестиционог програма Народни одбор града, поред осталих инвеститора чије је укључено учешће у радovima, као и у великом утрошених средстава сразмјерно далеко веће, нарочито пажљиво укључена је изградња објеката друштвеног стандарда и комуналних радова на које ће бити утрошено највише средстава. У плану капиталне изградње, ове године прво мјесто заузима изградња нове пијаце и колектора у близини Бојић Хапа. Ова нова пијаца гради се у складу са урбанистичким планом града, а замјениће досадашњу која по капацитету и санитарним уређајима не одговара потребама града, иако су од ослобођења на њој вршене веће или мање преправке. До краја ове године биће завршен сточиштво на који је заједно са осталим радовима утрошено око 23 милиона динара. Када буде потпуно завршена, ова градска пијаца имаће поред осталих објеката који ће се на њу надокнађивати и одговарајуће санитарне уређаје и моћи ће потпуно да одговара свим условима савремене пијаце. Поред изградње објеката Творнице целулозе, која ће се завршити у току 1957 године, а чији је инвеститор цијела друштвена заједница, треба споменути изградњу централне млекаре, чији ће објекти једином дијелом до краја године бити стављени под кров, а неки и потпуно завршени. Изградња ове млекаре везана је за изградњу сабирних станица у Салском Мосту, Разбоју код Српца и Војанској Градишци и радови на њима већ су у завршној фази. Изградња мреже сабирних станица предвиђа се и у другим ерезовима који граничају са Бањом Луком. На радове око изградње објеката млекаре утрошено је ове године око 174 милиона динара.

БЛИЗУ 200 НОВИХ СТАНОВА

Станбена изградња у Бањој Луци заузима ове године такође видљиво мјесто у инвестиционој програму Народни одбор града, поред осталих ин-

веститора као што су привредне организације и Југословенска народна армија најбоље говори колико је ове године интензивна грађевинска дјелатност у погледу изградње станбених зграда. Укупна станбена фонд у граду, не рачунајући оvdје индивидуалну изградњу која је такође ове године несамо дјела, повећао се за 123 стана, а у изградњи се налази још 55 стана. Из инвестиција Народни одбор града подигнута је станбена зграда у улици Бориса Кидрича, а код „Паласа“ управо се довршава станбена зграда са 47 стана чији је инвеститор ЈНА, а за потребе ЈНА такође је завршена и већ уселена зграда у улици Мирка Вишњића до Средње техничке школе са 25 стана. Само за ове двије зграде утрошено је око 200 милиона динара. Поред тога за потребе ЈНА отпочела је изградња још једне станбене зграде са 12 стана, а у току су такође и радови на изградњи станбених зграда за потребе Творнице целулозе у изградњи, од којих ће неки објекти бити већ готови до краја ове године. То су објекти који ће граде у Козарској улици код Творнице обуће и улцама Бориса Кидрича и Пелагића са укупно 43 стана и утрошом инвестиција од око 120 милиона динара. Видно мјесто у изградњи станбених зграда заузимају такође и привредне организације у граду. Из својих инвестиционих средстава станбене зграде за своје потребе граде предузећа „Руди Чајавић“, „Врбас“, „Јелшиград“ и Електрично предузеће, тако да је већ до сада осposобљено укупно 40 стана са утрошом инвестиција од око 100 милиона динара.

ПРЕКО 100 МИЛИОНА ДИНАРА ЗА КОМУНАЛНЕ РАДОВЕ И НОВЕ ШКОЛЕ

Уложене инвестиције за комуналне радове ове године, као и обим тих радова знатно су већи од прошлогодишњих, што се нарочито огледа у поправци и асфалтирању бројних улица у граду. Утрошак инвестиција за ове радове, кретао се, наравно, у границама расположивих могућности Народни одбор града. Тако је у завршној фази изградња улице Карла Рајца, а у току су радови у улици Данка Митрова у V кварту која ће бити асфалтирана. Поред тога

асфалтиране су улице Мирка Вишњића и Петросмајерова, а завршава се асфалтирање улице Марије Бурсаћ. За све ове радове до краја ове године утрошиће се око 45 милиона динара. У оквиру овогodiшњег плана комуналних радова извршена је реконструкција електроичке мреже и постављане флуоресцентне расvjете, на чему је утрошено око 7,5 милиона динара. Исто тако ове године постављени су радови на изградњи туристичког пута за Шехитлуку, да би се омогућило превоз материјала за изградњу великог споменика палим борцима Крајине и уједно осposобно за прелаз моторних возила. За радове на овом путу ове године биће утрошено око 35 милиона динара.

(Наставак на 3. страни)

Омладина је фактор са којим треба рачунати

Избори у Основним организацијама Социјалистичког савеза нису били само формално биранје новог руководства, већ и смотра успјеха и анализа недостатака у досадашњем раду. О томе најбоље свједоче већ одржане изборне конференције у већем дијелу основних организација града. То нам најбоље илустрира и недавно одржана изборна конференција Друге основне организације из Горњег Шехера. Преко четри стотине чланова Социјалистичког савеза расправљало је о актуелним питањима друштвеног живота. Кроз сам реферат, па и дискусију многих чланова ове организације, могло се уочити много недостатака који су кочили рад у овој организацији и спречавали latentne снаге да дођу до изражаја. Бојазан пред извесним погрешкама спрјечавала је неке активисте да се у свом раду више ослоне на снаге младих људи. Један дискуснт је веома lijepo рекао: »Од омладине се тражи много тога и замјера јој се на неактивности. Међутим, шта смо ми učinili да активност омладине не splasне? Одузели смо им једну салу. Онда није чудновато што се један dio младих пасивизирао. Омладина је та снага на коју се ми претежно ослањамо када је у питању извршење задатака, па што онда не би водили више рачуна о животним усло-

вима под којима живе млади људи. То је битно.»

А колико је тек ријечи било о дјелатности појединих чланова одбора. Преовладало је мишљење да један dio другова није задовољно на дужности па је на њихова мјеста кооптиран потребан број активиста. Све ове изјаве и допуне условије из вјестан застој у раду па čak и пасивизирање неких другова. Но, без обзира на то организација се у задње вријеме доволно осамосталила и кренула напријед. Што је најважније — није било шабона у раду. Свагдје је на сваком мјесту осјећа се, и то је činjenica, да људи мисле својом главом, дају приједлоге и боре се за реализацију својих замисли.

До сада, заправо у вријемну од прошлх до овогodiшњих избора, одржано је око тридесет сједница одбора на којима су третирана разна питања. Са члановима Социјалистичког савеза одржано је осам масовних конференција, а у 18 радних акција на изградњи пута за Шехитлуку, дао је преко 700 радних дана. Више предавања, која су обављивала политичку, економску и здравствену тематiku са успјехом је организирано на овом терену.

И што је најважније, činjenica је да се у задње вријеме води више рачуна о осталим друштвеним факторима. Прије свега ту је координирање акција, које проводи Социјалистички савез у заједници са осталим друштвеним факторима. А таквих фактора оvdје има много. Ту је Савез борца, Омладина, Друштво жена и Пријатељи дјече, Црвени крст и Доброволно ватрогасно друштво, те Културно уметничко друштво »Будућност«. И не само то. Чланови ове организације узели су видног учешћа у прикупљању статистичких података о ратној siročadi, žrtvama фашистичког терора itd. Пружена је и помоћ одборницима приликом организовања зборова бирача на којима су разматрана питања од важности за развојак овог краја.

zale i на многе propuste које су организације SSRN имале у своме раду као и на propuste других органа и организација, по којем је раду такође било прилично говора. Тако је ukazano на nepotpune успјехе до сада одржаних зборова бирача који су били rijетки i слабо посјећени. За ово су у mnogome криве саме основне организације које зборовима бирача нису придавале потребан zhañaj, а такође и одборници Народни одбор града који су имали slab kontakt са својим бирачима. У неким организацијама чланство је критиковало поједине чланове одбора своје основне организације zbog неактивности како у одбору тако и на конкретном политичком раду на терену (VII i XI основна организација).

На већини изборних конференција водила се жива дискусија по питањима набјијања цијена на тржишту за што по мишљењу чланства Социјалистичког савеза највећу одговорност snose поједине привредне организације и њихови закупци нарочито они са пољопривредним производима. На конференцији у VIII основној организацији изнесен је конкретан примјер набјијања цијена од стране закупца који је на пијаци испред окупљених грађана по нудио продавцу — seljaku већу цијену i откупљо његову робу onemogućivši на тај начин присутне грађане да се јетиније снабдију код neposredног произвођача.

Дискусија о комуналним проблемима града istakla је vidan успјех који град Бања Лука postiže у својој изградњи, али је било i приговора да се при томе не придаје довољна пажња периферним дијеловима града. Тако је чланство SSRN на Пилани diskutovalo о потреби proširenja мреже градског аутобуског саобраћаја i на овај dio града. Неке организације су постављале питања болје локације трговинске мреже — нарочито услужних радњи (pekara, mesara i dr.). Стављено је низ примједба и на рад органа Станбене заједнице у погледу категоризације појединих стана о чему су изношени i конкретни примјери.

Организационо стање основних организација SSRN пред одржавање изборних конференција прилично је било сређено, али су чланови оправдано приговорали што се појединим организационим питањима као на пр. питању чланарине, прилази кампанјски, трежи да се одједном плати за duži вријемски период.

Кроз масован одзив чланова SSRN на предизборним, а нарочито на изборним конференцијама iskrsao је као посебно акутан problem питање просторија за одржавање састанака i конференција. Relativно ужи оквири политичког рада организација у ранијим периодима нису ово питање ни покретали озбиљније, међутим, данас недостатак просторија за конференције представља једну од објективних сметњи за бољји рад основних организација SSRN (у IX, X, XI, XIII i dr.), њјем

D. M.

(Наставак на 2 страни)

JESENJI DANINA SANI

U idućem broju čitajte našu reportažu iz Prijedora

ZAVRŠENI SU IZBORI U GRADSKIM ORGANIZACIJAMA

IZBORI SU POKAZALI POLITIČKU ZRELOST ČLANOVA SSRN

Poslije žive političke aktivnosti којом је био obilježen рад Социјалистичког савеза града Бање Луке, у предизборном периоду, одржане су у прошлом мјесецу i изборне конференције у свима основним организацијама.

Ако се učinil општи osvrt на рад основних организација SSRN града за период од прошлх избора до данас, онда се може констатovati да су наше основне организације у mnogo чему koračnule напријед, што је došlo до изражаја i на самим изборним конференцијама које су премаšile обим i значај ранијих изборних конференција. Овогodiшње конференције далеке су šire i самосталније, третирале разна актуелна питања нашега града што нам говори да су i основне организације болје политички раделе i да је већина наших радних људи pravilно shvatila ulogu организације Социјалистичког савеза у нашем друштвеном животу.

Изборне конференције су uka-

Sa izborne konferencije u Gornjem Šeheru

TEME ZA ZBOR BIRAČA CIJENE...

U prošlom broju Banjalučkih novina pokrenuli smo pitanje cijena u našem gradu. Ono je samo načeto, pokrenuto i djelomično obuhvaćeno. Ovo pitanje sada je predmet najširih diskusija, jer neposredno zadire u životni standard. Iz tih razloga smatramo da o cijenama treba govoriti u najširem krugu građana. I ne samo to, već da problem cijena bude itekako važan problem i za nadležne organe Narodnog odbora grada, kao i samog Narodnog odbora i Vijeća proizvođača. Po našem mišljenju posebno je pitanje cijena koje se formiraju u trgovini i ugostiteljstvu, a posebno pitanje u industriji, građevinarstvu i zanatstvu. Nije u pitanju samo to da li industrijska ili zanatska preduzeća nabijaju cijene radi toga što su u povoljnom položaju s obzirom na konkurenciju, već je problem i u tome kako su ta preduzeća stimulirana kroz postojeće ekonomske instrumente plana (udio plata iz dobiti koji tjera preduzeća na što veću dobit radi ostvarenja svojih plata, udio u dobiti za ostale fondove itd.). Drugim riječima problem je i u odnosu komune i preduzeća. Ovo je važno i radi toga što neposredno pred nama leži diskusija o društvenom planu grada za 1955. godinu. Od toga kako ćemo ovu diskusiju shvatiti, zavisiće mnogo i nivo cijena u 1955. godini. Donoseći u ovom broju dopis jednog našeg čitaoca, želimo da pokrenemo što živiju diskusiju među našim građanima, a pored toga da se malo zamisli nad ovim pitanjem i naši drugovi iz organa upravljanja u trgovini i ugostiteljstvu, kao i Narodni odbor, jer kako reče drug Vukmanović - Tempo neki dan u Skoplju, jedan od osnovnih zadataka naših komuna je podizanje životnog standarda naših građana.

Naš grad posjeduje dosta razgranatu trgovačku maloprodajnu i veleprodajnu mrežu. Idejno kroz centar našeg grada u ulicu Veselina Maselše koju smatramo kao trgovački centar, jer obiluje sa raznim prodavnicama tekstila, kolonijala, odeje i obuće, namještaja i dr. Posmatrao izloge pojedinih radnji i nailazimo u izlogu prodavnice tekstila na veliku reklamu „VELIKO SNIŽEŃE CIJENA, KORISTITE PRIILIKU“. Svakaako, kao potrošači smo zainteresovani da se snabdijemo jeftinom a i dobrom robom.

Ako se uпусти u analizu cijena, odnosno ako smo pratili cijene izloženej robe došli smo do zaključka da je to samo jedna trgovačka mahinacija koja ni u kom slučaju ne bi smjela da se upotrebi u socijalističkoj trgovini. Npr. za jedan metar štufa izložena je prodajna cijena 1800.-, a proizvodno označena cijena 2000.-, koja je preprta tako da i dalje ostaje cijena 1800.- dinara. Kad postavimo pitanje poslovođa onda dobijemo odgovor: „Borimo se za promet“. Idejno dalje, nailazimo razne cijene u istim artiklima (konkretno u voznu ruku jedna prodavnica prodaje po 230.- dinara po 1 kg, dok druga prodaje po 240.- dinara, a ima ih koji prodaju i po 260.- dinara). Pitaćemo se kakav će dojam potrošač dobiti u našoj trgovini? Većina trgovaca ima mnogo ljubavne decekuje, brže i kulturnije uslužuje, ali ostet nam ne kažu gotovo svi što je važno i što bi morao da zna svaki naš potrošač. Npr.: štuf je uvozni, on ga hvali kao izvanredan, boja izvršna, dugotrajan itd., ali neće da nam kaže da u štufu ima malo celuloze, da ga treba dati odmah u izradu, jer u koliko se ne bude do u izradu morao bi da bude namotan u rolnu, jer pošto sadrži celulozu sklon je lomljenju i mnogo gubi od svog kvaliteta. Djeva se i to da mnogi ne poznaju svojstva raznih artikala koji propadaju zbog toga u radnjama. Svaka roba, bilo prehranbeni ili industrijski artikli, imaju svoje osobine i traže izvjesnu pažnju, tj. mišljenje, premoćavanje, prebriranje itd.. Bitno je da ne svi dno naših trgovaca misu u štufu da nam tačno kažu što potrošači najviše žele, kakve im se tkanine sviđaju, za koje se prehranbene artikale i industrijske proizvode najviše interesuju, tako da nam industrijska vešim dijelom samovoljno proizvodi pojedine artikale, a naše građanstvo timne mnogo gubi. Naši trgovci trebali bi da budu spona između potrošača i industrije i da pretežno nabavljaju robu koju najviše traže potrošači.

Zašto su kod nas velike razlike između otkupne i prodajne cijene? Kad prodamo kroz našu gradsku tržnicu vidjećemo veliku anomaliju u cijenama poloprivrednim proizvodima. Naša tržnica ima oko 30 radnji voća i povrća, mesa i mliječnih proizvoda, a u svakoj radnji su za naše prilike visoke i različite cijene. Eto zašto su kod nas velike razlike između nabavne i prodajne cijene a na veliku štetu našeg individualnog potrošača? Velike razlike dolaze zbog skupih troškova transporta i ambalaze, lošeg manipulisana i velikih gubitaka na pokvarenoj robi koju stalno drže na visokoj cijeni. Time što trgovci na malo ne vrše realnu kalkulaciju robe nego se orijentisu na proizvođača i gledaju pošto robu prodaju komična, nema elastičnosti u kretanju cijena i zato imaju velike manjkove i gubitke zbog pokvarene robe, jer svakaako da se potrošač radije kupiti kod proizvođača, jer će da dobije svježu robu. Naši trgovci imaju svoju računicu koja je neizmjerljivo štetna po našu trgovinu i zato umjesto da snize cijene robe koja ne ide, a ne ide za to, jer su cijene visoke, oni dozvoljavaju da se ona pokvari i onda gubitke nadoknađuju nabijanjem cijena novoj robi. Eto tako dobijamo visoke cijene, a potrošač plaća i trgovci nose štetu. To važi i za našu veleprodaju. **Pismo Jamačević**

IZBORI SU POKAZALI POLITIČKU ZRELOST

(Nastavak sa 1. strane)

otklanjanju nova rukovodstva moraju mnogo više da obrate pažnju.

U osvrtu na ovogodišnje izbore u osnovnim organizacijama SSRN treba istaknuti kao uspjeh kritičnost sa kojom su pristupili članovi Socijalističkog saveza prilikom predlaganja lica u rukovodstva osnovnih organizacija. Već na predizbornim konferencijama vodili su se razgovori o tome kakvi ljudi treba da uđu u novi odbor i polimeno se ukazivalo na one koji su svojim dosadašnjim aktivnim političkim radom na terenu stekli uslove za rukovodeću funkciju u organizaciji. Ovo nam govori o sve većoj političkoj zrelosti radnih ljudi okupljenih u organizacijama Socijalističkog saveza na rješavanju svih pitanja koja u danom momentu pred njima stoje. Zato nema sumnje da će nova rukovodstva osnovnih organizacija SSRN pravilno shvatiti značaj koji organizacije danas imaju u izgradnji novih društvenih odnosa i da će u većoj mjeri nastojati da opravdaju povjerenje koje im je članstvo ukazalo za naredni period.

U prilog predloga za reviziju kategorizacije stanova

U zadnjem broju lista pručiao sam napis o predlogu revizije kategorizacije stanova u gradu. Želim da iznesem još neka pitanja u prilog tome na osnovu primjera II stanbene zajednice. Sudeći prema podacima iz članka, Uprava II stanbene zajednice nije davala tačne podatke Savjetu (II stanbene zajednice. Na sastanku Savjeta 28 IV 1954 izneseno je da je kategorizacija izvršena sa prosječnim povećanjem stanarine za 52, a ne 86 posto, te da je prispio svega 42 žalbe na kategorizaciju i to pretežno iz zajedničkih stanova. Uz to tačno je da su stanovi prilično

i otkako i površno kategorisani sa izrazitom težnjom povećanju svih kategorija. Ima primjera da su u istoj zgradi dva stana u građevinskom smislu potpuno ista (osim što je jedan bio neokrećen, ima manje neispravnosti i više familije), razvrstani jedan u II, a jedan u III kategoriju. Zatim nisu uzimani u obzir svi važni tehnički uslovi predviđeni saveznom Uredbom da bi se stan mogao svrstati u netku od kategorija. Otuda preko 100 stanova I i preko 250 II kategorije u gradu.

Opravljanje stanbene zajednice od strane Savjeta II stanbene za-

jednice je do sada formalno. Do sada su održana dva sastanka na oba su usvojeni gotovo svi zahtjevi uprave i bez ozbiljnih i potpunijih obrazloženja (ovo, osoblja, visoka plata, i sl.). Na sastanku Savjeta II stanbene zajednice 29 VII o. g. usvojen je budžet prihoda i rashoda zajednice za 1954 godinu po kome je određeno 29% na fond za održavanje zgrada. Uprava zajednice kasnije je sama smanjila taj fond na 23%. Takođe oformljenje radionice stanbene zajednice usvojeno je uz obrazloženje da će raditi jeftinije od ostalih preduzeća i bez rezije.

Ali kasnije na svim računima računata je i 81% rezije koju niko iz Uprave nije mogao objasniti i obrazložiti. Zato je umjestan prijedlog revizije ne samo kategorizacije nego i radi Uprava i odbora stanbenih zajednica. Smatram da bi trebalo razmotriti temeljitije još dva pitanja: pitanje smanjenja fonda amortizacije i novogradnje, te mogućnosti prenošenja stanarine sa jedne na drugu zgradu. U vezi prvog pitanja evo šta pokazuje usvojeni budžet prihoda i rashoda II stanbene zajednice. Na vlasnike zgrada i amotele bnci otpada 10% stanarine, na fond novogradnje i amortizacije 50%, na troškove uprave 11%, a svega 29% na fond za održavanje zgrada.

Ako se od ovih 29% odbije smanjenje uplatom rezije od 81% pri opravkama (plus izdaci nesolidnosti opravki) ispada da se o pravku zgrada stvarno troši tek 15-20% stanarine. Smanje zgrada i stanova je u većini tako da zahtjeva znatno veća sredstva. Svojni prihodi druga stanbene zajednice ne bi mogla napraviti srednja novu zgradu tek za 6-8 godina, a za to vrijeme će svakako više propasti već postojećih stanovi. Dakle, za sada je rentabilnije odvajati što više sredstava za opravke i održavanje već postojećeg stanbenog fonda. Kasnije kada se to stanje popravi može se i povećati fond novogradnje i amortizacije. *Ovo bi bio moji mišljenja zašto je izloženje prema stanju objekata -- bolje zgrada da plaća više a slabija manje, ili određivanje, na primer, 20-30% za sve.* Takođe, predloženo formiranje jedne stanbene zajednice, uz prenošenje više funkcija upravljanja na kućne savjete, kako to i predviđa dopuna savezne Uredbe, pojednostilji bi troškove uprave a povećalo fond održavanja zgrada. Iako savezna Uredba ne dozvoljava prenošenje fonda za opravke s jedne na drugu zgradu, smatram da bi to bar za prvo vrijeme trebalo omogućiti. Evo zašto. Niz novih zgrada proizvođača Rudi Čajavec, zatim vojnih zgrada i sl. imaju relativno visoku stanarinu, a male potrebe opravke (kanalizacije nove i ispravne, maleraj svjež i sl.). Na drugoj strani imamo veliki broj zgrada sa relativno malim stanarinom, a velikim potrebama opravke (zgrade u aleji JNA i sl.). Otuda slijedeća nenormalnost: dok se ove dotrajale zgrade bore sa teškoćama opravke i održavanja najnužnijih stvari dotle nove zgrade nagomilavaju svoj fond koji nemaju na što utrošiti (bar za prvih nekoliko godina), jer su troškovi održavanja mali samo ako neće kupovati tepihe za stepeništa i uređivati dvorišta. A to je za sada gotovo suviše luksuzno.

Posebno čini mi se da je sadašnjim ozakonjena jedna vrsta lokalizma. Zar to nije isto ili slično sa lokalističkim tendencijama pojedinih privrednih preduzeća da svu dobit dodaju platnom fondu radnika a ne komuni -- široj zajednici. Kada bi se to dozvoljavalo onda bi na primjer Rade Končar plaćao radnike 100.000 dinara, a Rudi Čajavec jedva 20.000 dinara. Ako naš nije moguće prenošenje fonda, onda bi se to pitanje moglo uravnotežiti povećanjem fonda novogradnje i amortizacije na račun novih i očuvanih a smanjenje na račun starih i oštećenih zgrada.

SJEĆANJE NA NARODNOG HEROJA ESADA MIDŽIĆA

U okviru proslave 35. godišnjice SKOJ-a koja je u cijeloj Bosanskoj Krajini propraćena održavanjem godišnjih manifestacija, akademija i predavanja, omladina Banje Luke posjetila je ovih dana grob Narodnog heroja Esada Midžića. Tom prilikom drug Irfan Karabegović, jedan od preživjelih boraca I Proleterskog bataljona i suborac i drug Esada Midžića, održao je komemorativni govor u kome je u kratkim crtama evocirao uspomene na ovog hrabrog omladina Krajine i političkog komesara slavnog krajiškog Proleterskog bataljona i njegovo junačko držanje pred neprijateljem poslije zarobljavanja u borbi sa četnicima na Molajici 1942. godine.

U svom govoru, drug Irfan Karabegović je, između ostalog, rekao:

Bilo je to aprila mjeseca 1942. godine, kada se prvi krajiški proleterski bataljon nalazio na terenu centralne Bosne, gdje je gotovo isključivo vodio borbu protiv četnika, koji su u to vrijeme već počeli da saraduju sa okupatorima i njihovim pomagačima u stasama, organizujući sa njima zajedničke oružane akcije protiv naših partizanskih jedinica i odreda.

U tom vremenu, zbog političke i druge zaostalosti masa toga kraja, zbog jake četničke propagande, kao i zbog mijenjanja kursa okupatora prema četnicima, da bi ih pridobilo na svoju stranu u borbi protiv partizana, zbog tih svih navedenih razloga, na području centralne Bosne bilo je veoma teško Prvom krajiškom proleterskom bataljonu da i dalje ostane na ovoj teritoriji.

Partiska organizacija našeg bataljona, razmatrajući nastalu situaciju, donijela je odluku da naš bataljon napadne posljednje uporište neprijatelja na ovom području, Lepenicu pod planinom Molajicom, te da na taj način dokazemo narodu tog kraja, da jedino partizani vode borbu protiv okupatora, a da četnici otvoreno sa njima saraduju u prvom redu i isključivo u borbi protiv partizana. Ova naša odluka i akcija nije uspjela, jer su četnici doznali za naše namjere. Oni su obavijestili neprijatelja o uporištu koje smo mi trebali da napadnemo i on je bez borbe napustio uporište, ali su četnici sa Nijemcima, ustašama i ostalim neprijateljskim vojnim formacijama napravili plan za napad na naš bataljon, koji je te noći logorovao u šumi blizu neprijateljskog uporišta. Naš bataljon je tada brojao 260 boraca, a neprijatelj nas je napao sa oko 3000. Od ove slavne bitke na Molajici, potječe i ona Čopićeva Pjesma mrtvih proletera. «A njih je bilo, a njih je bilo deset na je-

dnoga. I zaista je tako bilo. U tim borbama sa ovako nadmoćnim neprijateljima, u dvočasovnoj borbi, naš bataljon je izgubio što mrtvih i ranjenih 120 drugova i tada je živ uhvaćen i drug Esad od strane četnika, koji ga kasnije predao Nijemcima u Banju Luku.

Mučenja su bila danonoćna sa ciljem, da bi se u drugu Esadu slomila vjera u pobjedu naše premoćne stvari, jer je drug Esad svojim svojim držanjem govorio (ističkim zlikovcima, od kojih je boraca i heroja sastavljena KPJ i uopšte naš revolucionarni pokret.

Poslije i u toku mučenja, kako pričaju očevici, drug Esad je govorio fašistima u zatvoru:

— Razbojnici, imate u rukama političkog komesara partizanske jedinice i člana KPJ, ali vam je sve uzalud. Činite što vam je volja, ali od mene nećete dobiti ništa drugo nego samo prezir i mržnju. Vežan sam i zatočen, ali me se bojite. Bojite se mojih riječi jer one zvuče u vašim pokvarenim glavama kao čelična zrna, i neće proći dugo vremena, vi ćete svi odgovarati za nedjela koja činite našim narodima. Poslije jednog svirepog mučenja drug Esad im je rekao: «Kroz mene gledajte našu Partiju i naš pokret i znajte da nas ništa ne može pobijediti, jer je naša borba pravedna i naš narod znaju šta hoće».

Тринаест нових школа на Мркоњићком срезу

Ове године је и у Мркоњићком срезу предузета велика акција за повећање школских просторија. Иако је број школа, у односу на предатно стање, удвојстручен, ипак је то озбиљан проблем који мркоњићка комуна треба да ријеша.

Прије рата у овом срезу, у 35 села, било је свега 12 основних школа, а већ сада ради 22 — 18 у државним и 6 основних школа у приватним зградама. Ове последње налазе се у деома слабијим и хигијенским зградама. Једни број села уопште нема школе. Ради тога су и чести изостаци а нарочито зими кад деца из неких села морају по хладноћи пјешачити до најближе школе и по пет-шест километара.

За проширење школског простора поведена је опсежна акција, коју, осим Народног одбора среза, свестрано помажу и чланови Социјалистичког савеза. Не само да се поправљају и адаптирају зграде постојећих школа, него се граде и нове.

За довршење и адаптацију неких недовршених основних школа одобрено је из Републичких доција 12 милиона динара. Међутим Народно одбор среза био је у могућности да за новоградње основних школа одобри свега један милион, дакле познатан

износ са којим се постигло мно- го. То су углавном била средства намијењена за најужније потребе. Чланови Социјалистичког савеза и Народне омладине, прихватајући апел Централног комитета Народне омладине Босне и Херцеговине, објавили су велику помоћ у радној спизи — у копању и довозу камена и цеска, сјечи и превозу дрвне грађе, паљењу креча, у обављању грубих грађевинских радова итд. Уосталом испунили су обећање.

Прољетос је на срезу отпочела изградња 6 нових основних школа и то у селима: Подгорји, Убовиња Врду, Доњој Пецикој, Окашцијама и у Магадоду. Ове школе ускоро ће бити стављене под кров. Осим тога Герзевцима, Лисковчанима, Баљванцима, Бјелажанима и Илићи скоро су прибавили сав материјал за градњу још пет нових школа, тако да ће и кол- вички идуће године градња школа спремно отпочети, обзиром да су у овој години недостајала сред- ства за стручне радове на њима. Такође прољетос су отпочели ра- дови и на адаптацији и довршењу 7 основних школа. У Коњи- вићима и Тријебову већ су потпуно готове, а ускоро ће бити довршене и у Шеховцима, Гра- пима, Суојану, Јасеновима, Пото- цима и Драгићу.

За новоградње 6 основних шко- ла из инвестиција утрошено је нешто преко један и по милион динара. Али су на томе чланови Социјалистичког савеза својим добровољним доприносом дали видан допринос. Тај допринос ипак се нешто преко 6 милиона динара. Селати из Ошупа, Убовиња Врда, Окашција и других знали су и по ноћи радити на при- бављању материјала. Користили су разноврсне форме на остварењу овог задатка. Помоћу воде и неких других средстава доводи- ли су материјал на градилиште.

То углавном условљава да ће 6 основних школа бити још ове го- дине стављене под кров, јер На- родни одбор среза ипак био у могућности да обезбједи већа ин- вестициона средства.

Иако су акције на изградњи школа донекле завршене, ипак је утињено много. Чланови Со- цијалистичког савеза углавном своје овогодишње обавезе на гра- дњи школа докопчивају. Ового- дишњи биланс изградње и про- ширења школског простора ипак је повољан. Седам основних шко- ла биће потпуно довршене, шест

израђено до под кров, за пет прибављен материјал итд. Ти ра- дови углавном су извршени за 15 милиона динара инвестиција и са добровољним доприносом народа.

Чињеница је да тамо где је село било сложено материјал за школу веома је брзо прибављен. Али је, и поред извјесних слабо- сти у неким селима, добровољно учешће народа на остварењу овог задатка, дало знатан допринос проширењу школског простора у срезу.

Радивој ЈАРИВ

На свечан начин отворена је основна школа у селу Љескаре - општина Љубија

Седамнаестог овог мјесеца уз скромну свечаност отворена је основна школа у селу Љескаре. Свечаности су, поред народа из Љескаре и Калајева, присуство- вали многи гости из Љубије Руд- ника, Љубије и околних села. Свечаности је присуствовала и глумица ДВД из Љубије Рудника, која је отсвирила неколико нје- сачине помоћи и корачница. Свечаност је отворио друг Новак Адамовић, секретар ООСК-а. У свом говору поред осталог друг Адамовић је рекао да је ово други објект који је подигнут иницијативом и залагањем чланова ССРН-а овог села, за чију су изградњу дали 1500 колективних запрега и 900 радних дана на различитим рад- овима. Друг Адамовић захвалио се радном колективу предузета „Рудник“ из Љубије на пуном разумијевању и пружању ноче- чине помоћи у износу једног ми- лиона динара. Колектив је дао и разног грађевинског материјала као и помоћ у транспорту.

Затим је говорио друг Вука- шин Јањетовић, секретар руд- никог комитета СК-а истичући даље дужности и обавезе овог села у просвјетној, културној и политичкој дјелатности. За по- стигнуте радне резултате у овом селу има се захвалити братству, јединству и слози, јер су се јед- ноко залагали Срби, Хрвати и остали, рекао је друг Јањетовић.

Радни колектив предузета „Рудник“ поклонно је овој шко- ли око 4 дунума земљишта за

башту и школско двориште. Ври- једност овог објекта износи се око 7.000.000 динара, а налази се уз железничку пругу Приједор — Љубија Рудник. На сирату израђен је и стап за учитеља, а у згради је постављена електри- чна инсталација.

Посебна је заслуга друга Ада- мовића који је знао умјерити

политички рад у овом селу, ра- звити иницијативу и активност народа. Он је за изградњу шко- ле и дома културе дао највише материјалних средстава. Савет за просвјету и културу НОС-а дао је овој школи 30 нових клу- па, катедре, пећи и сав остали потребни намјештај.

М. М.

ЖИВА АКТИВНОСТ УДРУЖЕЊА РЕЗЕРВНИХ ОФИЦИРА У ПРИЈЕДОРУ

Уназад неколико дана у Удружењу резервних официра у Приједору одржано је више предавања од којих су нарочито за- пажена она, која обрађују материјале из Народноослободилачке борбе. У томе оквиру је друг Раде Башић, секретар Градског ко- митета СКЈ одржао предавање са темом „И и III непријатељ- ске офанзиве“. Друг Башић се уједно обавезао да ће за слушао- це овог циклуса обратити и остале непријатељске офанзиве.

За вријеме предавања

Pred otvaranje bolnice za mikotične bolesti

Poznato je, da u srezovima bivše Banja-lučke oblasti ima veliki broj bolesnika sa gljivičnim oboljenjima kosmatog dijela glave i kože (Mikoze). Dak se kod obolje- nja kose radi u glavnom o djetci do puberteta, dotle koža i odrasli može oboljeti od ovih bolesti. Li- ječenje gljivičnih oboljenja kose je jednostavno, ali je liječenje o- boljeće kose daleko složenije i u mnogo slučajeva zahtijeva bolničko liječenje.

Na osnovu podataka Kožno-ve- neričnog dispanzera u Banjoj Lu- ci, kao i na osnovu iskustava ste- čenih na terenu srezova Banja-luč- kog i Bosansko-novskog, može se sa pouzdanošću reći da u 20 sre- zova bivše banja-lučke oblasti ima oko 15.000 djece sa gljivičnim obol- jenjima kosmatog dijela glave. Prirodno je stoga, da se moralo pričti rješavanju ovog problema, naročito iz razloga što su ove bo- lesti zaraznog karaktera, t. j. šire se sa oboljele životinje (krava, ov- ca, pas i mačka). Rješavanju ovog problema moralo se pričti još i zbog toga, što su kao što je poznato gljiv- ična oboljenja u tako masovnom broju kao što je slučaj u ovoj o- blasti, znak zastalosti u kulturnom i higijenskom smislu.

Narodni odbor Banje Luke — iako je na njegovom terenu prob- lem gljivičnih oboljenja kosmatog dijela glave praktički već riješen — shvatajući ozbiljno ovaj prob- lem, dotrao je 3.000.000 dinara za adaptaciju jedne zgrade i sta- vilo je na raspoloženje. U njoj će se smjestiti bolnica za liječenje mikotično oboljelih. To je zgrada u kojoj je do skora bilo smješteno Dječije obdanište u Delcu. Saвет за народно здравље i социјалну по-

Iluku BiH stavilo je na raspolože- nje ovoj bolnici 3.800.000 dinara za nabavku inventara.

Ova bolnica će imati 40 do 45 kreveta i biće opremljena moder- no. Prirodno je da se na jednom terenu, gdje postoji toliko veliki broj mikotično oboljelih sa 45 bol- ničkih kreveta neće moći riješiti ovaj problem. Kožno-venerični di- spanzer je međutim preduzoo mje- re, da se pristupi i liječenju obo- ljelih na samom terenu, te tako kombinovano liječenje u bolnici i na terenu, doprinijeće suzbija- nju ove naslijeđene bolesti.

Bolnica će biti otvorena u toku decembra mjeseca ove godine i zauzimaće I i II sprat pomenute zgrade, dok će u njenom prizem- lju da se smjesti Kožno-venerični dispanzer.

S.

U jesen 1899 godine upisao je slavistiku na filozofskom fakulte- tu u Beču i to kod čuvenog sla- viste profesora Jagića. Prve go- dine marljivo je polazio predava- nja i polagao kolokvijalne ispi- te. Kroz ostalo vrijeme svojih stu- dija u Beču Kočić se predao vi- še na pisanje svojih prvih knji- ževnih djela. Ali je ipak u ljeto 1904 godine absolvirao filozofski fakultet u Beču. Za vrijeme škol- skih praznika redovno je dolazio kući, obilazio svoje Zmijanje i proučavao narodne običaje, ljude i njihove ekonomske probleme; proučavao je naročito odnose okupa- torske vlasti prema narodu i nje- govim potrebama. Te prikuplje- ne impresije i doživljaje on je u- nio u svoja književna djela pi- sana za vrijeme studija u Beču i prvih godina po završetku stu- dija. U Beču se družio većinom sa Simom Erakovićem sa kojim je i kasnije najtežnje saradivao u bosanskom saboru. Stanovao je većinom u radničkoj četvrti Beča i to kod radničkih porodica u Otakringu ili u Aiserstrasse. 1900 godine učestvovao je u jednom u- ljećnom sukobu i bio u bečkom zat- voru gdje se sprijateljio sa ne- koliko bečkih radnika. Saradivao je u studentskom udruženju „Zo- ras“, gdje je i čitao svoja književ- na djela. O njegovim profitanim dje- lima studenti su govorili i pi- sali da je njegovo svako pročita- no književno djelo „duševna oevje- žavanje i unošenje nečeg novog, snajnog planinskog — u srpskoj književnosti do tada nečitanog.“

VASO GAJIĆ:

Kočić kao student

Bilo je i oštre opozicije na Ko- čićevo pisanje, pošto je on napra- dao, vođe srpskog nacionalnog po- kreta u Bosni, kao i članove u- pravnog odbora „Prosvjete“, pa su se studenti bojali da će zbog Ko- čićevog pisanja izgubiti stipendije.

U Beču je Kočić redovno učestvovao u borbama slavenskih stu- denata protiv njemačkih burševa. Isto tako učestvovao je u svima akcijama studentske omladine u vezi političkog položaja Bosne i Hercegovine u odnosu na pris- jediničenje Hrvatskoj, Mađarskoj i ostalim kombinacijama.

Kočić je najaktivnije radio u pitanju borbe za autonomiju Bo- sne i Hercegovine, i u tome radu on je vrlo aktivan u izradi me- morandurne bečkom parlamentu, kao i u organizaciji demon- stracija protiv režima ministra Ka- laje. U tome memorandumu iz- nesen su sve slabosti i pljačka- ske akcije austrougarske okupa- torske vlasti u Bosni i Hercegovini. Kočić je u taj memorandum uspio da unese i pitanje rješanja agrarnog pitanja i kmetskih od- nosa u Bosni.

On se uporno borio protiv po- stupka zemaljske vlade u Sara- jevu koja je oduzimala stipendije svim onim studentima koji se ma- i najmanje istaknu sa svojim na- cionalnim i slobodarskim radom. Isto tako on je napadao srpsko

kulturno društvo „Prosvjeta“, ko- je je vodilo nepravilnu politiku u vezi davanja stipendija dacima po protekciji, a naročito odbija- jući molbe svih onih koji su kri- tikovali rad pojedinih članova o- dbora „Prosvjete“.

I u Beču je Kočić okudno i bi- jedno živio, patio se i gladovao. On piše bratu Iliji da bi mu če- šće pisao kad bi imao novaca da plati pismo i poštansku maricu na pismu Drugom priškom piše: „Bio je već treći dan od kada kruti- ne nisam nisam metnuo u usta. Da danas od tebe nisam dobio ono novaca ne znam šta bih radio“. Kasnije opet piše bratu: „Ovog sam se mjeseca tako napatio da sam bio u prvi mah odlučio da ostavim i školu i nauku i sve.“

U januaru 1903 godine Kočić piše živnom srpskom književni- ku i kritičaru Bogdanu Popoviću u Beograd, između ostalog i ovo: „Gladan, go, bos, s propalim pr- stima kroz cijele hodam ja po Beču i sjećam se svoga djetinj- stva, svojih planina, svojih dra- gih brćana, pa ako gdje god sre- nem koga dobrog druga zaštem od njega koji krajcar, vratim se u kavanu gdje je jeftino, pa pi-šem „S planine i ispod planine“. Po tri dana bude da se ništa vr- uće ne okusi. Ali ja sam zadovol- jan, jer sam samostajan, ne ben-

dam nikoga osim onoga ko po- šteno misli i radi.“

Svome prijatelju Pavlu Lagari- ću piše Kočić iz Beča 1904 godi- ne: „Mogu da sjedim po neko- liko sati dnevno, a da ništa ne radim jer u ušima osjećam šum gladovanja. Željan sam očeva do- ma i njegovog sirotinjskog cvije- ća.“ U toku tih studentskih patnji i oskudice Kočić se osvježavao i oporavljao nakon boravka preko školskog raspusta u svome zavi- čajju, kod svoga brata, kod svoj- jih voljenih Kočića u selu Stri- čićima, među svojim brćanima koji su mu vraćali stvaralačku snagu i volju za život, koji su mu davali uvijek nove impulise i energiju za njegov književni i po- litički rad. Fizički preprirođen i duhovno podmladen vraćao bi se sa Zmijanja u Beč da nastavi i dovrši studije i svoja prva i naj- bolja književna djela.

Zbog svoje buntovne, gorstač- ke naravi i ponosa nije mogao dobiti stipendiju ni sa koje strane za sve vrijeme svoga školova- nja. Mali očevi prihodi nisu bili u stanju da se iz njih izdvoji ni toliko koliko je potrebno za najmanjinaliju, stalnu novčanu pomoć za stan i hranu, a da se ne govori o ostalim potrebama za školovanje. Zato n'je čudnovato što je Petrovo školovanje i nje- gova najljepša mladost prošla kroz stalnu oskudicu i neprestane patnje, koje je on ipak junački podnosio i pored toga uspio da završi srednju i visoku školu i da stiče profesorske kvalifikacije.

(Nastavlja se)

OMLADINCI AKTIVNI DILETANTI

Dramska sekcija BKD „Grmeč“ u Sankom Mostu priprema za 6 i 7 novembra izvođenje pozoršnog komada „Za'umčar“. Interesantno je da u izvođenju komada učestvu- ju uglavnom omladinci i omlad- nke, što je sada prvi slučaj u San- skom Mostu. Na probama već se primjetilo da omladina ovog mje- sta pokazuje vidno interesovanje za dramski rad.

Za ovu priredbu društva Grmeč vlada u Mostu i u srezu veliko interesovanje.

A. H.

Bez obrazovanja proizvođača nema većih uspjeha na unapređenju poljoprivrede.

(Iz zaključaka poljoprivrednih stručnjaka na konferenciji u Sarajevu).

Velika peradarska akcija Banje Luke i Prijedora

Unapređenje poljoprivrede ne može odjednom nastupiti, nego u postepenim i određenim uslovima. Ima i brzih skokovnih unapređenja, ali u pojedinim granama poljoprivredne proizvodnje. Veliki broj poljoprivrednih grana uslovljuje i velike napore za ostvarivanje povećanja proizvodnje. Svaka je grana nauka za sebe i čvrstovito je vezana i za ostale osnovne i druge nauke. U tim svim granama naš seljak praktičar snalazi se različito. Tako jedan je loš ratar a bolji stočar. Ili obratno. Neko je opet dobar voćar, ali nema naročitih mogućnosti, da postane bolji voćar. Uzgajajući stoke po pojedinim njenim vrstama ljubomorno čuvaju tajnu uzgoja i ako su te tajne otkrivene i u našim prilikama i nauke i našeg sistema nastoji se, da postanu široka praksa za sve grane poljoprivrede. Praksa traži najbržu riješenja, jer je ona uslovljena našim potrebama i našom ekonomikom.

U traženju i praktičnim riješenjima sto brzih i efikasnijih ostvarenja na našem selu na inicijativu Sreskog zadružnog saveza u Banjoj Luci u toku ovoga mjeseca nabavice se tri hiljade komada pijetlova rase »Leghorn« i »Rodajland« sa nešto »Suseksa«, koji će se mijenjati u privatnim zadružnim domaćinstvima za njihove domaće pijetlove. Ovim zamjenama povećaće se kvalitet naše peradi — kokoši i nosivosti jaja kao i u poboljšanju odlika mesa. Ova ista akcija sa istim brojem kvalitetnih pijetlova i u isto vrijeme nastupiće i u Prijedoru a to će tamo izvršiti Sreska poljoprivredna stanica. Ova ista linija u dva NOS-a koji graniče a poznati su u Bosni kao vrlo dobri uzgajajući peradi pokazuje, da se može ubrzati ići na uzdizanje jedne na oko stne stočarske grane, koja će povećati nacionalni dohodak za nekoliko miliona dinara u toku nekoliko godina. Jaja u izvo-

zu predstavljaju skoro najvažniju poljoprivrednu robu ove godine a to je sigurno i slijedećih godina. Desetine vagona ih je izveženo a to će se slijedeće godine povećati. Da pojedina domaćinstva pa i srezovi mogu platiti porez samo jajima peradi postaje sve veća stvarnost, koju moramo njegovati. I razumljivo je, da najvažnije grane poljoprivredne proizvodnje a to su ratarstvo i stočarstvo sa voćarstvom i vinogradarstvom, koje ne mogu ići prebrzo ostvarivaće lakše nove, skuplje i bolje po-

ljoprivredne praktične mjere.

Sa istim ovim peradarskim, praktičnim riješenjima osnove se početne uzgojne peradarske farme sa 50 do 100 kom. čistih gore pomenutih rasa kokošiju i to: u Sreskom državnom dobru Mahovljani, Državnom rasadniku Zalužanima, zatim u zemljoradničkim zadrugama — ekonomijama, Kobaloveci, Laktaši, Čelinač i Ivanjska. Iz ovih rasadnika će poslužiti materijal za povećani uzgoj u čistoj liniji pomenutih rasa.

Napominje se, da pojedinci uzgajajući treba ovome da poklone veću pažnju i da bolje njeguju svu perad sa boljom njegom i redovnijim pelcovanjem.

Savjeti poljoprivrednih stručnjaka biće češći po ovom praktičnom peradarskom radu, a hoće li se peradari uzgajajući udruživati na selu? Mislim da je to nužno radi sopstvenih i opštih interesa unapređenja poljoprivredne proizvodnje.

Veljko JELOVAC

Savremene metode u stočarstvu

U isto vrijeme kada su počeli radovi na izgradnji objekata za stanicu čiji je cilj bio postizanje što veće plodnosti umjetnim osjemenjivanjem stoke, počeli su i prvi eksperimenti u ovoj stanici koja je baš na osnovu uspjeha

koje je postigla na ovom polju i prerasla u Centar koji će s uspjehom razviti svoju djelatnost na terenu Bosanske Krajine. Jedan od najvažnijih zadataka ovog Centra je likvidiranje genitalne infekcije kod domaće stoke, koja je da nuzgred napo-

menemo, veoma raširena, kako na području sreza, tako i na području Narodnog odbora grada. Da bi Centar imao uvid u pravo stanje na terenu on je morao pristupiti širem i zamašnijem pregledu stoke koja se nalazi na njegovu terenu. To je i učinjeno. Drugom polovinom marta i prvom polovinom aprila pregledano je od stručnjaka iz ove ustanove preko hiljadu komada krava i junica za priplod. Tom prilikom je ustanovljeno da je, preko 30% krava i junica jalovo. Odmah su preduzete odgovarajuće mjere. Na licu mjesta se pristupilo liječenju bolesnih životinja i već sada možemo konstatirati da je od broja pregledanih, odnosno liječenih, više od 50% u ovoj stanici oplodeno.

Centar djeluje već osam mjeseci i od njegovog prvog otvorenja u njemu je osjemenjeno preko pet stotina krava. U istom vremenu liječeno je 450 krava i junica, većim dijelom od privatnika, kod kojih je većim dijelom bilo u pitanju oboljevanje od zaraze i njenih posljedica. Centar je svoju djelatnost razvio naročito na državnim poljoprivrednim dobrima. Na pri-

Prvo tele u Centru za osjemenjivanje

(Nastavak na 2. strani)

Savremene metode u stočarstvu

(Nastavak sa 1. strane)

mjer: Poljoprivredno dobro u Novoj Topoli više ne upotrebljava bikove za rasplod nego se služi uslugama ovog Centra. Do sada je na ovaj način osjemenjeno 130 krava i junica na tom dobru. Tako stoji stvar ne samo kod ovog dobra već i sa drugim na koje je Centar raširio svoju djelatnost. I privatni seljaci dolaze rado ovamo jer znaju da će im ovdje uvijek pomoći. U prvo vrijeme bilo je teško. Nepovjerenje je vladalo na selu u ovaj poduhvat. I dok je u prvo vrijeme u toku dana dolazio sa kravom na pregled po jedan seljak - uzgajac stoke, već danas u toku dana dolazi i po deset i više seljaka i obraćaju se Centru, ili za savjet ili zahtijevaju odgovarajući način liječenja. I tako svaki dan. Ljudi se smjenjuju. Pred nama defiluju likovi — pioniri umjetnog osjemenjivanja.

POGLED U BUDUĆNOST...

V eć sada možemo sagledati važnost ove ustanove i njene zadatke koji će se pred nju u budućnosti postavljati. Istina, oni se neće mnogo razlikovati od onih koje danas obavljaju. Čak šta više, oni će biti potpuno isti. Jedino će se taj posao razgranati i otići u širinu. Dole na terenu biće mnogo posla. I baš tamo, ljudi iz ovog Centra će obaviti najviše poslova. Rad će se u dogledno vrijeme penjati na punktove. Da se razumijemo. U najskorijem vremenu će se pristupiti organiziranju punktova u pojedinim rejonima u koje će seljaci, i uopšte uzgajaci stoke, moći da dođu svoju stoku na pregled i traže od organa veterinarske službe, da preduzme odgovarajuće mjere ako je u pitanju liječenje grla, ili pak za neznatnu sumu novca dobiće materijal za umjetno osjemenjivanje. Za većina kratko vrijeme biće osposobljen punkt u Vrbanju, a istovremeno će se pristupiti organiziranju istih takvih punktova u Gornjem Šeheru, Rebrovcu i Rudarskoj ulici. Na taj način ljudi neće morati sa stokom ići desetinu kilometara do najbližeg veterinara već će posao koji žele obaviti izvršiti u neposrednoj blizini grada. To je za one koji su nastanjeni na području Narodnog odbora grada. Da bi se pomoglo i onima sa sela zamišljena je organizacija punktova na cijelom srezu, koja će kasnije obuhvatiti cijelu Bosansku Krajinu. U prvo vrijeme, ta mreža će ići cestom prema Bosanskoj

Gradišci i dalje prema Savi. Posao u ovim ustanovama biće tako organiziran da će naš seljak u svako doba moći da traži pomoć od osoblja koje radi na punktu. Dva ili tri veterinar-specijaliste će neprestano biti na terenu i obilaziće punktove, a na njima će neprestano boraviti po jedan od tehničara. Prije toga sva lica koja budu zaposlena na ovim poslovima proći će kroz višemjesečni kurs za suzbijanje steriliteta i umjetno osjemenjivanje koji će biti organiziran pri Centru u Banjoj Luci. Time će ujedno biti riješeno i pitanje kadrova za ove punktove. U koliko ovakav način rada naiđe na široku primjenu i podršku nadležnih na terenu, u što niko ne sumnja, onda će se mreža ovakvih stanica znatno proširiti. Svako sresko mjesto će imati svoju stanicu i stručnjaka za ova pitanja.

Skoro svakodnevno Centru stižu pisma od poljoprivrednih dobara, pa čak i privatnika sa upitima ili pak pisma u kojima traže savjeta za ovo ili ono pitanje iz oblasti stočarstva. Interes je porastao naročito kod poljoprivrednih dobara. Narodni odbori srezova Bos. Novi, Bos. Krupa, Prijedor, Bosanska Gradiška i Prnjavor se takođe interesiraju za uspjehe koje je postigao ovaj Centar. I po svemu izgleda, da će ovaj Centar svoj rad proširiti, prije svega, baš na ove srezove. Ovdje se nadaju da će tamo naići na razumijevanje. Uostalom, do toga će doći ranije ili kasnije. Vrijeme će kazati svoje.

Možda bi bilo bolje kada bi kazali da riječ imaju uzgajaci stoke. Jer, činjenica je da će oni imati riječ od presudnog značaja za prosperitet i napredak ove ustanove koja je postavila za cilj borbu za unapređenje stočarstva. Više mesa — više mlijeka, to je geslo pod kojim Centar razvija zastavu borbe u likvidaciji zaraze i podizanju kvaliteta stočnog fonda. U osnovi, sve treba da se temelji na umjetnom osjemenjivanju. Iz razgovora sa drugovima u ovom Centru mogli bi saznati da će uskoro doći vrijeme kad na terenu sreza (kasnije) a već za godinu dana, na terenu grada neće biti ni jednog bika. Kada se likvidira ovakav način pripuštanja, onda će biti uništen i uzročnik zaraze koji našoj privredi u stočarstvu nanosi ogromnu štetu.

Evo još nekih činjenica koje jasno govore u opravdanost postojanja i opstanka jedne ustanove ovakve vrste. Pored toga

što prirodno osjemenjivanje, često puta, biva i uzročnik raznih oboljenja i infekcija kod stoke, ono u stvari nije iskorišteno do krajnje granice intenziteta. Jedan bik ovog Centra koji se dobro hrani i uzgaja može u toku jedne godine da osjemeni dvije do tri hiljade krava i junica. Pod uslovom da se pravilno njeguje ovakav bik može da koristi stočnom fondu oko 15 godina. I kada uzmemo u obzir i to, da se u Centru nalazi šest kvalitetnih bikova sa kojima Centar u toku jedne godine može da oplodi preko 15 hiljada krava, tek onda možemo sagledati koliko će koristiti izvući stočarstvo iz ove naučne ustanove.

Ako navratite u ovaj Centar budete ubjedeni da će vam u svako doba rado objasniti sve što vas interesira. Tako je bilo i sa nama. I sa mnogima dru-

gima. Eto, nedavno je poljoprivredno dobro iz Nove Topole organiziralo posjet ovoj naučnoj ustanovi. Nekoliko desetina seljaka došlo je da vidi na koji način se ovdje vrši umjetno osjemenjivanje. Otišli su veoma zadovoljni. Kako i ne bi. Lijepo su dočekani, a veterinar Kišim je pored toga što je dozvolio da razgledaju Centar i dao im izvjesna objašnjenja o upotrebi pojedinih instrumenata, vrlo rado održao i kraće predavanje u kome je prisutne upoznao sa zadacima koji stoje pred ovom ustanovom na unapređenju stočnog fonda.

Možda bi trebalo što više ovakvih posjeta i predavanja putem kojih bi se proizvođači — stočari bolje upoznali sa ovom novom i dobrom metodom u povećanju plodnosti stoke.

D. MOMČILOVIĆ

ЧИШЋЕЊЕ И ПРСКАЊЕ ВОЂАКА

Најважнији радови у воћарству преко зиме

Да бисмо одржали воћке у плодности, ми им морамо посветити много већу пажњу, него што се до сада практиковало, јер је воћарство релативно, обзиром на обраду и издатке око његова издржавања, најрентабилнија грана у пољопривреди.

Поред редовне обраде и ђубрења, ако се воћке не орзују, сваке године не чисте и не штите од многобројних болести и штеточина, које их немилосрдно нападају, оне ће из године у годину полако, али сигурно опадати, док на крају посве не угину.

Чишћење вођака може се обављати одмах у јесен по опадњу лишћа, па све до отварања пупољака у прољеће. Али је ипак чишћење најбоље вршити крајем зиме, а то је у мјесецу фебруару. Оно се састоји у одрезивању свих полограна, која се почела ломити, треба је обавезно одрезати и то уз само матично стабло, односно уз дебљу грану на којој је ова сломљена. Рана мора имати благи нагиб, да се вода не би на њој задржавала. Исто тако, потребно је уклонити сваку, па и најмању суву гранчицу, све суве плодове, који су

се задржали на воћки, јер па сломљене и суве неочишћене гране воћка троши највише снаге, исцрпљује се и пропада. За ове радове потребно је имати воћарску тестерицу, маказе и оштар нож. Свака рана, која се направи отсијацањем грана, мора се изгладити оштрим пожем, а затим је треба намазати калемарским воском, ако овога нема, онда говећом балегом измијешаном са иловачом.

Чишћење вођака, поред овога обавља се и зато, што су суве и сломљене гране у највише случајева легло и жарниште разних биљних болести и штеточина, које тамо паћу сигурно скривају преко зиме.

Највише плодова упропасте или потпуно униште биљне болести и штеточине у воћарству (просјечно 50%, а некад и 100%)

Овдје ћемо укратко споменути само неке болести и штеточине у воћарству против којих ћемо се борити преко зиме у воћарству са чишћењем и прскањем.

Болести

1) **Коврцавост лишћа брескве.** То је најопаснија болест код бресака. Лишће се одмах у прољеће почне коврцати, због чега у јуну већ почне опадати. Бресква постепено крхља и пропада.

Против ове болести треба у зими прскати са 3% раствором сумбарита или плавог камена. (Наставак на 3 страни)

Шта сваки пољопривредник треба да зна о церетану

Можда нашим пољопривредницима није више нужно говорити о самој потреби запрашивања, али је нужно говорити о најефикаснијим средствима за запрашивање и начину употребе тих средстава. Још увијек се сјеме запрашује плавним камењем, кречом и лугом, иако та средства нису ефикасна и већ су давно код напредних произвођача код нас и у свијету избачена из употребе. *Разне биљне болести још увијек смањују приносе усјева у врло великом постотку, иако данас имамо добрих и у довољној количини средстава којима се то може употпуњити* спријечити с једне стране, те док су цијене оваквим средствима врло повољне за произвођача с друге стране. Једно од тих средстава које врло ефикасно дјелује је ЦЕРЕТАН. То је прашиво које се употребљава и дјелује против: смрдљиве снџети пшенице, пругавости јечма, прашне снџети зоби, снџетне пљесни на пшеници и ражи, прашне кукурузне снџети, палежа шећерне репе, палежа лана, палежа граха, палежа грашка, трулежи парадајза, бактериозе парадајза и многих других болести на усјевима.

Као што видимо његова је употреба врло разноврсна, те се према томе само са једним средством може спријечити велики број биљних обољења, која нам причињавају огромне штете, а наш произвођач углавном те штете приписује *искључиво временским приликама* и сматра да се против њих не може борити. Наш произвођач, нажалост, није на гатком производно-културном нивоу да би знао да је он сам ту штету уivio са сјеменом и сијући заражено сјеме већ сам себе осудио на трпљење штете.

За запрашивање сјемена тропе се на 100 кг сјемена слиједеће количине церетана: раж 150 до 200 грама, пшеница 150 до 200 грама, јечам 200 до 300 грама, зоб 300 до 400 грама, кукуруз 150 грама, шећерна репа 600 до 800 грама, махуњаче 200 грама, репица 200 грама, луверна 200 грама, дјетелина 200 грама и за повртно сјеме 150 до 200 грама. Код запрашивања сјемена салате и парадајза треба увијек прије употребе прашиво помичешати са двоструком количном талка (милловке - ситна глина која се вади из земље).

Приликом употребе церетана треба нарочито водити рачуна о томе, да је он **отрован** и за људе и за животиње. Зато тре-

ба спријечити да животиње, а нарочито перад не дођу до запрашеног сјемена. Нипошто се не смије церетан узимати голим рукама. Кад се сјеме запрашује, треба уста и нос заузати влажном марамом и не удисати праšину која је отропа. Зато је најбоље запрашивање сјемена церетаном изводити на пољу, под ведрим небом. Уколико то није изводљиво, онда треба обезбједити добро *зретиште просторије* у којој се запрашивање врши. После употребе церетана потребно је добро опрати руке и лице, како не би накнадно дошло до тровања. За цијело вријеме док се сјеме прашиво церетаном не смије се узимати било каква храна, нити пити вода или какво друго пиће, ни пушити све док се послје запрашивања лице и руке добро не оперу.

Најједноставније је запрашивати сјеме у каквој бачви или бурету, на којем се отвори могу добро затворити. Кроз буре треба направити дијагоналну осовину, тако да пролази од краја једног дна поред саме бочне дуге до супротног краја другог дна. Крајеве осовине који стоје изван бурега треба поставити на ногаре. У буре насути сјеме и прашиво у одређеном омјеру, затим све отворе добро затворити — зачепити. Осовину послје тога окретати заједно са буретом и то брзином од 60 до 80 окретаја у 1 минути. Превише брзо окретање није добро, ради тога што се сјеме неједнолико запраши. *Окретање треба да траје око 5 минута, послје чега сјеме треба извадити и сијати.*

Осим тога што запрашивање сјемена церетаном сузбија биљне болести, те према томе повећава принос усјева, оно повољно дјелује на брзину клијања и ницања усјева, што је исто тако од велике важности за правилан и благовремен развој так биљке.

Као што је познато разне биљне болести код нас немилосрдно карају и редовно нам смањују приносе за око 10 до 15%, што није мала количина. Међутим, пут за спрјечавање овако великих штета није ни тежак, ни науци непознат, ни неприступачан пољопривредним произвођачима. *Како се види из напријед изложеног, спрјечавање ове штете је врло лако постићи.* Наш произвођач треба што прије да избаци плавни камен из употребе, јер он умањује клијавост сјемена, а исто тако и остала примитивна средства која имају врло слабо или готово никакво дјеловање,

те да употребљава сигурна и испробана средства. Наша трговачка мрежа и земљорадничке задруге требале би се брижити, да оваква средства догуре што ближе произвођачу тако да га он може лако набавити у довољној количини, кад год му затреба. Тим прије што се данас у нашој земљи производи довољна количина квалитетно врло добрих средстава. Наш произвођач би требао и морао бити свјестан тога да не би смио усјјати ни један грам сјемена, а да га прије тога не запраши, јер сијући незапрашено сјеме он сије са њим и болести усјева, он сије сам себи штету.

Најважнији радови у воћарству преко зиме

(Наставак са 2. стране)

2) **Краставост плодова јабука и крушака** је доста опасна болест, плодови се окростају, приноси опадају, а квалитет је веома слаб.

Мјере борбе су као и код кривавости лишћа брескве.

3) **Рогач на шљиви.** Ову болест, као и већину других проузрокују ситне простим оком невидљиве гљивице. Ова болест се сузбија са раствором у 3% концентрацији плавот камена или још боље 3% креозоном.

Све ове болести, као и још многе друге презимљују на или испод коре воћака, а за вријеме вегетације покажу своје разорно дјеловање.

Поред ових болести постоје и воћарске штеточине, које знају бити куд и камо опасније. Овдје ћемо споменути само штитасте уши, од којих пријети највећа опасност нашим воћњацима, уколико им се на вријеме не супротставимо.

1) Штитасте уши нападају скоро све врсте воћака, као и винову лозу. Оне су јако ситне, те се простим оком слабо или никакво не виде, а на себи стварају мале штитове, ради чега су добиле име штитасте уши.

а) **Шљивина штитаста уш.** Напада шљиву, нарочито Пожегачу (црну). Познато је, да је од ове штеточине у Србији настрадало преко милијун стабала.

б) **Калифорниска штитаста (Сан Јосе) уш.** Напада јабуке и крушке, а у недостатку ових шљиве и остало воће.

Штитасте уши чврсто се припију на воћне гранчице и гране из којих сишу сокове и ослабљују воћке. Њихове ларве су преко љета на лишћу и плодовима, а преко зиме пређу на стабло и гране.

Поред тога што ћемо запрашивањем сјемена церетаном постићи веће приносе усјева, спријечићемо сувишно расипање радне снаге на испирање жита у ријекама које наши произвођачи раде обично након вршидбе, да би раставили здраво зрно од болесног. То у исто вријеме повећава количину радне снаге коју произвођач троши на производњу жита, а што у исто вријеме повећава и цијену коштања производа. Ако је сјеме запрашено, плодове не треба испирати, јер је болест уништена прије доласка усјева у земљу.

Инж. Р. В.

2) **Крваво уши.** Љети се налазе на стаблима јабука и крушака у колонијама испод бијелих пахуљица, које када се притисну, остављају крваву масу, а која уствари потиче од крвавих ушију. Те колоније крвавих ушију љети сишу сок из воћке, а зиму проведу ниско на стаблу или чак на главним жилама.

Против свих ушију данас имамо препарате који су 100% сигурни.

Код нас је најпознатији креозан и румесан. Њиме се може прскати са 2—3% раствором, када су воћке у стадију мировања тј. од опадања лишћа, па све до појаве првих пуцолова. Креозаном воћке треба добро и тесљито опрскати — окулати, јер он сигурно убија поред ових и остале штеточине, које презимљују на воћкама. Креозан исто тако воћке очисти од маховине и липајева, те воћка преко љета добије глатку кору, а још успјешује развијање младих код свих воћака, због својих специфичних својстава.

Земљораднички-воћари немојте даље запуштати своје воћњаче, јер ће вам кроз кратко вријеме пропасти. Обрађајте се за савјете пољопривредним стручњацима, а нарочито стручњацима реонске станице за заштиту биља, који ће вам најбоље показати и дати савјете за успјешну борбу против воћних болести и штеточина.

Средства за зимска прскања су релативно доста јевтина, а могу се набавити у пољопривредним апотекама и другим сличним продавницама.

Гро КОЛОВАРИЋ

Заштита воћака од зеца

Сваке године зец причињава огромне штете воћкама, због чега га воћари сматрају највећом штеточином. Нажалост мало је воћара који уз остале агротехничке мјере спроводе и заштиту воћака од зеца, тако да нам годишње настрада на хиљаде комада воћака и воћних садница, а нису ријетки случајеви и цијели воћњаци.

Зец причињава штету само преко зиме. У току вегетационог периода он се храни разноврсном зеленом травом и сљезом, а преко зиме, када снјег прекрије траву, зец је принуђен да се храни кором разних врста воћака и шумског дрвећа, те ће штета од њега бити утолико већа уколико је зима оштрија, дужа, а снјезни покривач већи. Глобући (љуштећи) кору воћака, а напада углавном млађа и средовјечна стабла, зец уништава проводне судове за храну, због чега оштећене воћке слабо напредују, кратког су вијеска, а ако је кора ољуштена свугдје околно воћка пропада.

Заштити воћака од зеца потребно је нарочито сада обратити пажњу, када се приступа у много већем обиму подизању модерних, плантажних воћњака.

Досадашњи начини заштите воћака су јако скупи — захтјевају много радне снаге и материјала. С обзиром на велике тешкоће око заштите воћака, као и на велике штете од зеца, стално се тражи да се зец прогласи за штеточину, чиме би се ријешило питање заштите воћака, односно сузбијање зеца. Међутим, док се не прогласи зец за штеточину, док се не измјене постојећи прописи о зецу, чему треба сви пољопривредници и пољопривредне организације да теже, дотле

смо принуђени да заштићујемо воћке, а не да сузбијамо зеца.

Код заштите воћака од зеца могу се препоручити углавном два начина, доста приступачна сваком воћару, и то: изолација воћних стабала и премазивање стабала разном смјесом мириса који одбијају зеца.

1. Изолација стабала. Ово је најсигурнији начин заштите. Изолација воћних стабала, или облагање, састоји се у томе што се стабла облажу са разним материјалом, тако да зец не може прићи до коре. За изолацију стабала може да се користи разни материјал, као: кукурузовина, стабла сушкрокета, грашчице гледичја, глога, багrema, црног трна, затим гужве сламе, бодљикава жица, жичана мрежа, и разни други материјал који нам је при руци. Поменути материјал лијепо се распореди око стабла, тако да буде потпуно обложено, а затим се причврсти жицом, врбовим прућем, канапом и сл. Важно је да стабло буде потпуно обложено, а ако су воћке са ниском крупом потребно је и основне гране заштитити. Пожељно је да се изолациони материјал одигне од земље за 10 до 15 цм како се не би преко зиме наставили мишеви и причинили штету. Омотач се поставља у јесен, а у прољеће приликом скидања препоручује се да се спали, пошто су се у њега скривале, ради презимљавања, многе

штеточине.

2. Премазивање стабала смјесом мириса који одбија. Премазивање стабала оваквим смјесама одбијају зеца од воћке. Потребно је напоменути да мање више све смјесе нису сигурна заштита воћака, јер у великој оскудици за храном када је зима јака и дуга, зец напада и премазане воћке. Поред тога смјесе нису дуготрајног одбијајућег дејства, већ је потребно послје јачих киша или када изгуби дејство, премазивање поновити. Поред осталих препорукују се слиједеће смјесе:

а) Сумпорно уље. Sprema се од девет дијелова ланеног уља и једног дијела сумпора у праху - сумпорног цвијета. Ланено уље загријана се на ватри све дотле док се не појави плави дим, затим се скида са ватре и уз непрестано мијешање додаје се постепено сумпор. Када се смјеса охлади готова је за употребу. Премазана стабла имају непријатан мирис, који се постепено испарава.

б) Смјеса поварене крви, креча и говеђе балеге. Крв од закланих животиња остави да се усрди, послје се то измијеша са истом количином креча и говеђе балеге. Овој смјеси дода се толико воде колико је потребно да се могу премазивати стабла.

в) Кречно-уљана емулзија. За ово средство узима се 2 дијела креча у праху, један дио ланеног уља и на сваки литар додаје се по 4 грама туткала. Sprema се на слиједећи начин: креч се измрви и просије кроз сито, затим се раствори у води да има густину млијека, послје се уз непрестано мијешање дода ланено уље и туткало. Смјеса је јако лепљива и тешко се спира.

д) Смјеса од сумпора, иловаче

и говеђе балеге. Узима се 2 кг сумпора у праху, 4 кг иловаче, 4 кг говеђе балеге, то се све постепено раствори у 80 л. воде, чему се још дода 8—10 л. карболизума или сумпорно-кречне чорбе.

Премазивање стабала са овим смјесама треба вршити по лијепом и сувом времену, када је кора на дрвету сува и када је нема мрза, како овлажена кора не би измрзла. Премазивање треба вршити у јесен, а касније када кише спору средство или када изгуби дејство премазивање треба поновити.

Пошто је нарочито тешка заштита воћних и шумских расадника, то је најбоље цијели расадник, а по могућству и воћњак, оградити жичаном мрежом, што већина расадника и чини.

Уколико нам је зец воћку свугдје околно оглодао, да би је спасили, потребно је извршити калемљење на мост. То се ради на тај начин што се калем-грашчицама споје оглодане површине, како би могао и даље да струји сок. Мјестимично оглодане површине на стаблу треба премазати иловачом.

Ове јесени већ су запажене прве штете од зеца (оглодано је само у једном шљивку око 80 младих стабала шљива у Трапистима). Овакав рани на-

пад зеца опомиње нас да је потребно предузети све мјере како би и ове зиме заштитили наше воћке од ове опасне штеточине.

Инж. В. ТАНИЋ

RADNI KOLEKTIV
tvornice strojeva i ljevaonice čelika

„JELŠINGRAD“

BANJA LUKA

Čestita Omladini Jugoslavije

35-tu GODIŠNJICU SKOJ-a

postojanja njene borbene organizacije sa željom da mlade generacije i dalje uče na svijetlim tradicijama heroja koje je vaspitao SKOJ

1-1

Gradjevinsko preduzeće

„KRAJINA“

BANJA LUKA

Povodom

35-te godišnjice Saveza komunističke omladine Jugoslavije, želi Narodnoj omladini Bosne i Hercegovine mnogo uspjeha na vaspitanju mladih ljudi sa svijetlim tradicijama heroja koje je vaspitao SKOJ

1-1

KOLEKTIV TRGOVINSKE RADNJE

„TKANINA“

BANJA LUKA

CESTITA

**35-tu godišnjicu postojanja
borbene organizacije SKOJ-a**

sa željom da Narodna omladina uči i vaspita nove generacije na svijetlim tradicijama SKOJ-a

1-1

VELETRGOVINA - Banja Luka

**35-ta godišnjica SKOJ-a obilježava dug,
trnovit i slavan put Saveza Komunističke omladine i Narodne omladine -**
proslavljajući GODIŠNJICU SKOJ-a želimo Narodnoj omladini mnogo uspjeha u izgradnji Socijalističke Jugoslavije

1-1

„BOSANKA“

prije Krojačka zadruga
PREDUZEĆE ZA IZRADU
ODJEĆE, RUBLJA I JORGANA
BOS. KOSTAJNICA

Vrši izradu svih vrsta konfekcije po umjerenim cijenama. Posjedujemo veće količine zimске konfekcije naročito zimskih kratkih šajak kaputa „Mikado“
Zatražite posebnu ponudu cijena na veliko 2-5

„GRABA“

gradsko preduzeće za trgovinu građev. materijalom i ogrijevom
Banja Luka

OBAVIJEST

U vezi kampanje koja se je pvela u našoj zemlji za sniženje cijena robe izveštavamo građanstvo da je Radnički savjet ovog preduzeća donio odluku da snizimo cijene ogrevnom drvetu.

Klasi »A« i »B« sa 2.600.- na 2.400.- din., a klasi »C« sa 1.900.- na 1.600.- din.

Mi s ovom inicijativom apelujemo i na ostala preduzeća da se pridruže našem primjeru i da razmotre sve mogućnosti kako bi snizili cijene svojoj robi i kako bi kampanja o sniženju cijena robe u našem gradu što bolje uspjela.

RADNIČKI SAVJET

TRGOVINSKO PREDUZEĆE NA VELIKO

„Zadružni magazin“

BANJA LUKA

Na svijetlim primjerima Saveza Komunističke omladine Jugoslavije vaspitavala se i vaspitaće se mlada generacija naše zemlje

PROSLAVLJAJUĆI

35-tu godišnjicu SKOJ-a

želimo Narodnoj omladini mnogo uspjeha u vaspitanju lika socijalističkog omladince

1-1

TRGOVINSKA RADNJA **„TKANINA“**
BANJA LUKA

Maršala Tita broj 54 (preko puta „ASTRA“ cipele)

Obavještavamo sva preduzeća, ustanove, i osobe potrošače da raspoložemo velikim izborom slijedećih artikala:

— Bundama za šolere — Bundama za stražare (duge)
— Kožnim kaputima — Kišnim kabanicama — Čebadima vunim i pamučnim — Pliševima za dekoraciju
— Zavjesama — Materijalom za roletne — Štofovima za zimске kapute, za muška odijela, ženske haljine i svom ostalom tekstilnom robom.

Cijene su snižene a preduzeća i ustanove dobiju popust.

Posjetite nas i uvjerite se u bogat izbor i asortiman bez obaveze na kupnju.

Реномирани умјетници у Бањој Луци

6 XI. т. г. у сали Дома културе чућемо концерт у коме ће судјеловати првак загребачке опере Томица Нералић, бас. У свом програму ће тумачити дјела Вагнера, Лисинског — Удаљеној и Уточниште, Марка Тајчевића — Баладе Петрице Керемпуха, Богачка, Галжељачка и Самоборска, те Рахманинова — У мојој души и у Шутњи тајне коњи.

Реномирани пијаниста Фреди Дошек, кога смо имали прилику раније чути, наступиће као солиста извођењем Баладе Ф-мол и Скерцо б-мол Фредерика Шопена и као пратилац Нералића. Млади, реномирани виолиниста Вилко Баџић ће нам се представити извођењем дјела Мила Ципре — Анданте, те Сонатином Н. Паганинија, као и Сонатином Г-дур, оп. број 100 А. Дворжака.

MALO BRIGE I ODGOVORNOSTI U TRAHOMSKOJ BOLNICI

Od 13 avgusta do 18 septembra ove godine radio sam sa geofizičkom ekipom iz Sarajeva na ispitivanju terena za izgradnju celuloze u Međinom Polju, kada sam oboleo na očima i upućen na liječenje u bolnicu. Od strane nadležnog ljekara pregledan sam 16 septembra tj. prilikom prijave bolesti, te mi je očni ljekar dr. Šečić rekao da se radi o upali očnih kapaka sa tragovima trahoma, ali da je to sve nekako nejasno. Pošto mi je predložio bolničko liječenje, 18 septembra došao sam u ovu bolnicu, nadajući se da ću biti podvrgnut sistematskom ljekarskom pregledu i liječenju ovdje, da se ne bih vraćao u Sarajevo. Međutim, izgleda da sam se prevorio. Od tog dana do danas nisam imao nikakvog pregleda. Ne razumijem se u trahom, ali mi se čini da on nije tako jednostavna i laka bolest i da njegovo liječenje ide dosta teško, pogotovo kad se radi o komplikacijama sa drugim bolestima, što je čest slučaj. Da nevolja bude veća, ljekovi koje dobijam, a to su razne masti, kapijice, prašci i plavci kamen, daju se bez ikakve kontrole ljekara, nekog reda i na vrlo slaboj higijenskoj osnovi što je kod liječenja itekako od presudnog značaja. Higijena davanja ljekova je ispod svake kritike, a to može ilustrovati samo primjer načina davanja aureomicin masti. Naime, tuba sa ovim ljekom stav-

lja se svojim vrhom svakom u okoliš da se pri tom ne vrši nikakva dezinfekcija. Pored toga grumenčić sterilne vate služi za cijelo vrijeme davanja lijeka kod svih bolesnika, a ruke se operu takođe možda samo u početku, a nikad u međuvremenu. Kad se tome doda i to da bolničar Branko ponekad dođe sa posla sa garavim rukama umrljanim od maltera (jer gradi kuću) i na isti način daje lijek hvatajući za kapke, onda je nevolja još veća. I o postupcima ovog »gospodina« (tako ga zovu) Branka, na koga treba da padne najviše odgovornosti za naše liječenje dalo bi se više govoriti, jer su prilično nastrani. Od njega se mogu čuti neukusne psinke, prijetnje, pa i vrijeđanje bolesnika. »Urediću ja vas, nikad gore gamadi nisam imao« — često se od njega može čuti.

Pitam se zar uz ovakav način liječenja nije mogućan prenos trahoma sa jednog na drugoga bolesnika? Ovo nije samo na našu štetu, već i društva, obzirom da ono plaća održavanje našeg liječenja, a ono je na ovaj način, nesavjesnim postupcima, samo otežano i usporeno.

Nadležni organi trebali bi o načinu liječenja u ovoj bolnici povesti više računa, jer liječenje ove bolesti zahtijeva mnogo više brige i odgovornosti.

Milan SEVO, geolog

«Sitnice, ali ipak...»

Kod »Kamene čuprije« se grade tri nove vile. Kamen za oblogu se teše na trotoaru tik do asfalta, a asfaltnom prolazi svijet i djeca koja zastaju i gledaju kako rade tesafi. Dugo li do nesreće, a i uništenja asfaltnih površina?

Prije par godina Gradski odbor je popunio drvored na putu za Gornji Šeher mladim sadnicama lipe što je lijepo primljeno od građanstva. Međutim ima izvrstan broj nevaljalaca i zapuštene djece koji svoju snagu probaju na ovim sadnicama tako da je sada skoro svaka treća sadnica ili slomljena ili iščupana. Da li je ko od ovih divljaka kažnjen?

NOG poziva vlasnike pasa da plate pristojbu za držanje psa, a ona nije mala: 700.- dinara godišnje. Pozivaju se i plaćaju ljudi koji su vodili svoje pse na cijepljenje i tako su ušli u spisak, dok ostale vlasnike, a i njihove pse, niko ne uznemirava jer nisu u spisku. Ispada da je ova pristojba jedna vrsta poreza na ispravnost građana.

Na putu za Gornji Šeher od kavana Hiseta pa skoro do Gornjeg Šehera nema žarulja i put je u mraku. Nadležni namješte žarulje ali ovo traje samo par dana poslije čega su žarulje ili razlupane ili ukradene. Može li se ovom stati na put?

Od Ferhadije do Gornjeg Šehera, to znači na daljini od 4 kilometra nema nijedne piljarnice ni mesnice. Međutim i kod Ferhadije i u Gornjem Šeheru ima njih po nekoliko i to skoro jedna do druge. Potrebno bi bilo na Hisetima otvoriti jednu piljarnicu i po mogućnosti mesnicu. Slobodnih pogodnih za to prostoriya ima kod Močila i u kući Ličevića, gdje su i prije bile trgovine. Skoro otvorena bakalnica ovdje radi vrlo dobro. Sve govori za to da bi piljarnica i mesnica isto tako dobro radile, a građanima bi se uštedilo dosta vremena i što je najvažnije, ne bi bili primorani da vuku krompir i ostalo po 2 kilometra.

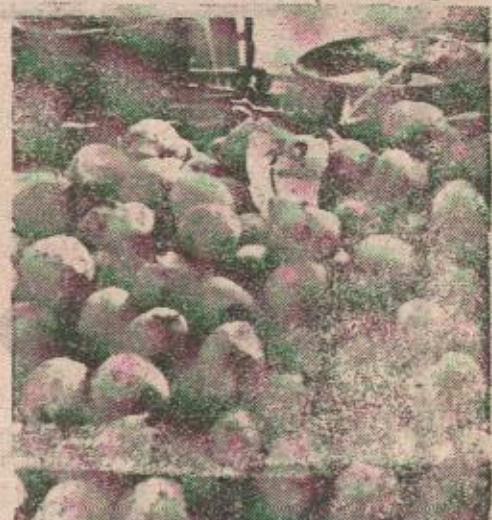
BIOSKOPI

»KOZARA« daje američki film u koloru »Alcim na Jugu«.
»PALAS« daje američki film »Na rivijerie«.
»R. ČAJAVEC« — »Žena mora«.
»VRBAS« — »Nepravdna osuda«.

Naše slike

U Zadnje vrijeme primjećuje se usjetan skok cijena na banja-lučkoj pijaci. Često puta su inicijatori privatnici za kojima se kasnije povodi i trgovačka mreža. Dva još jedna veoma loša pojava. Naime, radi se o duplim cijenama. Pojedine prodavnice ističu cijene na komadićima papira. Sa jedne strane je jedna, a sa druge druga cijena. Naš reporter je primijetio u prvom beksu Gradske tržnice jabuke koje su bile veoma loše i polugnile, a na njima je bila istaknuta cijena 40 dinara. Kada je pokušao da fotografira ovu prodavnicu, pojavio se poslovača i kazao nam da to nije ona prava cijena. Tada je okrenuo ceduljicu i na drugoj strani je bila »ona prava« od 30 dinara. Ovo je pojava nad kojom se mogu zamisliti i organi Tržnice inspekcije.

Neurednost bakrova, loše uređene tezge, prljavština i nemarnost u poslovanju, to su elementi koji donekle karakterišu jedan dio prodavnica voćem i povrćem. Uostalom, to nam najbolje ilustruju ove slike: Neuredan boks i polugnile kruške po cijeni od sedamdeset dinara. D.

DEŽURNE APOTEKE

Petak: Dežurna apoteka br. 2
(ulica Marije Bursać)
Subota: Dežurna apoteka br. 3
(ulica Vese Masleše)
Nedelja: Dežurna apoteka br. 4
(ulica Vese Masleše)
Ponedjeljak: Dežurna apoteka br. 1
(ulica Šoše Mažara)
Utorak: Dežurna apoteka br. 2
(ulica Marije Bursać)
Srijeda: Dežurna apoteka br. 3
(ulica Vese Masleše)
Četvrtak: Dežurna apoteka br. 4
(ulica Vese Masleše)

KLUB ESPERANTISTA »PELAGIĆ« Banja Luka

Obavještava zainteresovane da će otpočeti novi kursevi esperantskog jezika za početnike i naprednije. — Upis se vrši u prostorijama društva (Dom kulture) svakog dana od 18-20 časova od 5 do 20 novembra ove godine.
Uprava kluba

Збрка

Чуо сам једном како један човјек прича:
— Сањам ти ја па иде као лађа, а као ције лађа, више као мој покојни отац, а као није ни мој покојни отац...
И ја га разумијем. Деси се то човјеку да у сну све помијеша. Чак може да му се помијеша и покојни отац са лађом. То би по свој прилици Фројд могао разјаснити. Али ко би мог пријатеља Куштру разумио. Њему су се смјешале ствари на јави. Мјешаницу у сну разумијем, али на јави! А није ни луд. Некако као и ми сви остали. Али брка ствари, па брка. Ето, неко јутро га сретнем, иде крај парка и сав занесен гунђа: »Стојте галије царске, спуштајте крме моћне...« Ја га зауставим:
— Шта си ти ударио по цести у рецитације?
— Ето тако. Асоцијације.
— Какве асоцијације?
— Па, ето. Видио лађу, па се одмах сјетим ове лијене пјесме.
— Какву лађу?
— Па лађу. Знаш ли шта је лађа!
— Па гдје си је видио?
— Па ето ту, гради се код »Паласа«.
— Ма гдје? Ко гради?
— Па јеси ли хоран? Зар не видиш?
— Ма није то лађа.
— Како пије? Јеси ли ти икад видио велику путничку лађу?
— Ма јесам — како нисам.
— Е па, сад више нећемо требати кћи на море.
— Ајде бјежи, шта ће ту лађа?
— Како шта ће? Лијепо навратимо Врбас, па да видиш: Воци гара куд возила иши. Ох, да се вешто дигне из гроба онај велики адмирал турске морнарице Халил-паша Личанин, што но му гроб горе близу Шехера, па да види да њега пије судбина тек онако случајно довела да умре у Бањој Луци.
— Ти си Куштро, мало шено. Сад оно јест да је ово врло компликована ствар. То ти је сада модерна градња. Једним ударцем убијеш по сто мува.

— Ма како?
И ја почех човјеку тумачити.
— Ето видимо одозго. Знаш ли ти да наш народ воли трке?
— Знаш.
— А знаш ли шта је то хиподром?
— Па то је оно гдје се праве коњске трке.
— Врло добро. А ми смо ти прије правили коњске трке на Ваљалучком пољу. А гдје би сад? И видиш оно горе најгорње што теби изгледа као палуба на лађи, а некима више као балкон. То ти је, пријатељу, удешено за коњске трке. Зар није ремијално? У сред града.
— Па чујем и могло би бити. А могле би и мотористичке трке.
— Па него. Видјешеш, када се наш Перо Поповић ове стазе дохвати! А видиш сад доле ниже ова удубљења и ове рупе по овим комадима зида, који изгледају да ће се овај час одвалити и пасти, а који се теби чине као чамци за спаванање?
— Е то би могли бити они Семирамидини висићи вртови.
— Ајде, какви вртови. То мораш гледати из аспекта нашег географског положаја и националних особина наших народа.
— Уби боже!
— Јест, јест. Не можеш друштво схватити. Ти знаш географски положај Балканског полуострва.
— Слушај, да ти иши понас пио?
— Ма нисам, човјече. Мораш увијек шире поставити ствар. Балканско полуострво, то ти је прије било једно стално ратно поприште.
— Дај ти то, молим те, штучуј мало?
— Е па не може човјеку све за минуто бити јасно. Идемо даље. Ми смо ти срце Балканског полуострва и ти историско-географски услови су код наших народа развили ратничке особине. Према

томе, сваки рат и нас захвати, а ми се боме јуначки бранимо.

— Ма устави, човјече, какве то везе има?
— Има. Да би се ти бранио, потребити су ти бушкери, а на бушкерима морају бити пушкарнице. Ето, то ти је то.
— Аха-а-а! Људи моји што смо ти ми практичан и далековидан народ! Добро, а што је онда овако ишарано?
— То ти је опет, што реко барба Жване, штрагегија.
— Немој ти сада почети од сеобе Слањана.
— Не, не. Ту ти се разни религиозни обичаји од прије користе у сврху камуфлаже.
— Чуј сад!
— Јест, јест. Прије су ти људи за Ускрс шарали јаја.
— Зар је то из стратемских разлога?
— Ма ције то. Та је грађевина тако ишарана. Ти знаш да непријатељ туче твоја утврђења најприје из авиона.
— Па не туче ваљда јајима?
— Не туче, али драги мој он ције знати шта је ово, јер из авиона ова ти грађевина изгледа као шарено јаје. И он неће, ваљда, бомбардовати шарена јаја.
— Јесте ли ви, молим вас, архитект? — упита ме један човјек, који је стајао поред нас и слушао сав наш разговор.
— Нисам, одговорим ја.
— Ви сте, другови, обојица побркали ствари. То вам је чардак ни на небу ни на земљи.
— А ви опет ударили у бајке — одмахну руком Куштро.
— Ма није. Узмите онако урбанистички у обзир цијелу ову ситуацију околних зграда и улица.
— Ај, здраво — окрену се Куштро налепокруг и побјеже ко зрно.
И ја кренух полако улицом, размисљајући има ли и гдје који урбанистички Фројд који би нам растумачио ову збрку?